

Podučavanje, implementacija i vrednovanje jezičnih kompetencija u poslovanju vježbovne tvrtke

Antonela Šimunović, Ivana Letica, Ksenija Halter, Obrazovna grupa Zrinski, 10010 Zagreb, Selska cesta 119, Hrvatska, Tel. +385 (0)1 3010617, fax. +385 (0)1 4002 302, antonelas@katarinazrinski.hr, ivanal@katarinazrinski.hr, ksenijah@katarinazrinski.hr

Sažetak

Podučavanje i učenje jednog ili više stranih jezika u ekonomskoj školi nije i ne bi trebalo biti ograničeno samo na ovladavanje poslovnim vokabularom i potrebnom terminologijom, već je prije svega usmjereno na usvajanje širokog spektra znanja i komunikacijskih vještina potrebnih za uspješno poslovanje u međunarodnom okruženju. Ovim radom definirat će se ključne jezične kompetencije koje uspješan poduzetnik mora imati te načini podučavanja, implementacije i vrednovanja istih. Nadalje, pokazat će se kako se jezične kompetencije usvajaju pomoću poslovnih simulacija te kroz problemsku i projektnu nastavu s ciljem implementacije konkretnih znanja i vještina koje su primjenjive i mjerljive u stvarnoj poslovnoj situaciji. Prikazat će se metode podučavanja koje u središte pozornosti stavljaju učenika i osiguravaju mu usvajanje vještina koje su u skladu sa zahtjevima tržišta rada. Sve navedeno autori će potkrijepiti primjerom dobre prakse te pokazati jedan od modela podučavanja i učenja stranih jezika te vrednovanja učeničkih postignuća u okviru modularnog kurikulumu nastavnog predmeta Poslovanje vježbovne tvrtke.

Ključne riječi: kompetencije, podučavanje, primjena, vrednovanje, vježbovna tvrtka

1. Uvod: korelacija nastave jezika (materinskog i stranih s nastavom PVT-a

Poslovanje vježbovne tvrtke definira se kao interdisciplinarni nastavni predmet pomoću kojega učenici kroz svoje vježbovne tvrtke simulirajući cirkulaciju roba, usluga i novca usvajaju znanja o zakonitostima odvijanja stvarnih poslovnih procesa, a u cilju stjecanja potrebnih kompetencija za samostalno upravljanje sektorima te malim i srednjim trgovačkim društvima (Modularni kurikulum poslovanja vježbovnih tvrtki, grupa autora, 2011., str. 25).

Interdisciplinarnost je, dakle, jedna od ključnih karakteristika PVT-a kao nastavnog predmeta te će se u ovom radu prikazati korelacije nastave PVT-a i nastave jezika u srednjoj školi s naglaskom na načinima podučavanja, implementacije i vrednovanja jezičnih kompetencija.

Kao primjer dobre prakse uzet će se Ekonomska škola „Katarina Zrinski“ čiji učenici u prvom razredu osnivaju vježbovne tvrtke te tijekom upravljanja svojom tvrtku primjenjuju znanja stečena na nastavi ekonomske grupe predmeta, kao i znanja stečena na nastavi materinskog i stranih jezika.

S obzirom da je cilj PVT-a osposobiti učenika za samostalno vođenje trgovačkog društva, tj. za samostalnu poduzetničku aktivnost, a imajući u vidu činjenicu da je znanje stranih jezika jedna od ključnih poduzetničkih kompetencija, neupitna je povezanost nastave jezika s nastavom PVT-a.

Modularni kurikulum Poslovanja vježbovnih tvrtki jasno definira kompetencije i ishode učenja za svaki pojedini razred u sklopu kojih se mogu jasno definirati sljedeće jezične kompetencije:

- U prvom razredu učenik će znati izraditi prezentaciju svoje vježbovne tvrtke na materinskom i stranom jeziku (engleskom, njemačkom ili talijanskom) te će je znati usmeno izložiti prilikom javnog nastupa. Pri tom će pokazati pisanu i usmenu jezičnu kompetenciju te poznavanje terminologije vezane uz osnivanje tvrtke i njezinu djelatnost te će znati popuniti poslovnu dokumentaciju na materinskom i stranom jeziku.
- U drugom razredu učenik će znati terminologiju vezanu uz nazive sektora koji čine vježbovnu tvrtku kao i njihove osnovne funkcije. Učenik će također znati izraditi životopis na materinskom i stranom jeziku.
- U trećem razredu učenik će znati napisati zamolbu za posao na materinskom i stranom jeziku, usvojiti će specifične jezične termine i fraze te će znati razlike u pravilima poslovne korespondencije koji ovise o specifičnostima pojedinog jezika. Nadalje, učenik će naučiti sudjelovati u razgovoru za posao i prezentirati svoja znanja i vještine.
- U četvrtom razredu učenik će naučiti voditi poslovni sastanak na stranom jeziku i sudjelovati na istom. U sklopu izrade završnog rada o četverogodišnjem poslovanju njegove vježbovne tvrtke, učenik će znati izraditi sažetak rada na stranom jeziku koji obuhvaća sve jezične kompetencije stečene tijekom četverogodišnjeg obrazovanja.

2. Oblici nastave i metode podučavanja

Specifičnost je nastave jezika u tome što je jezik ujedno i cilj i sredstvo podučavanja. Služeći se jezikom kao sredstvom ostvarujemo krajnji cilj nastave jezika, a to je pismena i usmena kompetencija. Naglasak je, dakle, na vještini vladanja jezikom i umijeću prikladnog komuniciranja kako na stranom, tako i na materinskom jeziku. Kako bi se navedeni ciljevi i prethodno definirane kompetencije usvojile potrebno je primijeniti odgovarajuće oblike nastave i prikladne metode podučavanja s jasnim naglaskom na činjenicu da je upravo učenik taj koji je u središtu nastavnog procesa te da njegova uloga nije pasivna recepcija i eventualno reprodukcija naučenog. Upravo suprotno, učenik je aktivni sudionik nastavnog procesa koji istovremeno usvaja znanja i ista ta znanja praktično primjenjuje u konkretnim situacijama.

Oblici nastave koji učenika stavljaju u konkretne situacije te zahtijevaju njegovo aktivno sudjelovanje, kao i povezivanje kompetencija stečenih tijekom vođenja vlastite vježbovne tvrtke sa jezičnim kompetencijama jesu: projektna nastava, problemska nastava i terenska nastava.

2.1. Projektna nastava

Projektna nastava učenika potiče na samostalan i suradnički rad i kao takva razvija sposobnosti zaključivanja i odlučivanja. Projektni zadatci pri tom moraju biti dovoljno izazovni i zahtjevni tako da ih pojedinac sam ne može riješiti pri čemu su učenici svjesni da krajnji ishod projektnog zadatka ovisi o sinergiji članova tima.

Primjer dobre prakse jest Međunarodni tjedan odgoja i obrazovanja u Ekonomskoj školi „Katarina Zrinski“ tijekom kojeg učenici surađuju sa svojim kolegama iz partner škola iz Italije, Mađarske i Slovenije. Jedan od zadataka koji su učenici dobili bio je izrada marketinškog plana za zajedničku vježbovnu tvrtku.

Učenici su koristili kompetencije usvojene tijekom nastave PVT- a, a s obzirom na međunarodni sastav projektnih timova, morali su se služiti stranim jezikom. Pred njih je, dakle, postavljen

konkretan zadatak koji je zahtijevao aktivnost svih članova tima, aktivno služenje stranim jezikom, a njegov je ishod konkretan uradak koji je kao takav bio podvrgnut vrednovanju od strane nastavnika, ali i samovrednovanju od strane svih članova tima.

2.2. Problemska nastava

Problemska nastava kao aktivna metoda podučavanja podrazumijeva definiranje problema, prikupljanje informacija, diskusiju o mogućim rješenjima, prihvaćanje određenog rješenja te evaluaciju poduzete akcije. Jedan od oblika problemske nastave je i studija slučaja koja pred učenike postavlja problem vezan uz poslovanje određene tvrtke. Na osnovi ponuđenih informacija i pokazatelja, učenici diskutiraju o najboljem mogućem rješenju problema iznoseći svoje stavove i argumente te se na kraju odlučuju za rješenje koje smatraju najprihvatljivijim. Na taj način učenici vježbaju usmeno izražavanje, razvijaju vještine uvjeravanja i iznošenja vlastitih stavova uz istovremeno stjecanje poduzetničkih kompetencija što ponovo ukazuje na korelaciju nastave PVT-a i nastave jezika.

2.3. Terenska nastava

Terenska nastava predstavlja uvid u poslovnu praksu, odnosno ona je prilika da se teorija provjeri na primjerima konkretnog poslovanja određenog poslovnog subjekta. S aspekta jezika, terenska nastava učenika stavlja u konkretnu komunikacijsku situaciju gdje mora postavljati pitanja, tražiti informacije i na kraju o svemu viđenom napisati izvješće na materinskom i na stranom jeziku.

3. Implementacija jezičnih kompetencija – primjer dobre prakse

Svi prethodno opisani oblici nastave kao i metode podučavanja idu u prilog činjenici da u današnjem poslovnom okruženju znanje stranih jezika predstavlja neophodan preduvjet za uspješnost poslovnih ljudi i njihovih poduzeća. Mediji, posebice Internet, nude bezbrojne informacije od kojih će mnoge biti dostupne samo onima koji znaju strane jezike. Nužno je, dakle, da se nastava prilagodi potrebama budućih poslovnih ljudi koji moraju znati voditi "small talk", biti informirani o gospodarstvu, aktualnim događanjima u politici, gospodarstvu i kulturi zemalja u kojima se dotični jezik govori. Sve navedeno samo je jedan dio nastave stranih jezika koju karakterizira uska korelacija s nastavom PVT-a. Ono na što želimo staviti naglasak jesu konkretne jezične kompetencije u vidu prezentacija vlastite tvrtke, izrade životopisa i zamolbi za posao, popunjavanja poslovne dokumentacija i sl., a sve s ciljem da učenik što uspješnije može odgovoriti na svakim danom sve veće zahtjeve tržišta rada.

Implementacija stečenih znanja bila bi znatno otežana ukoliko proces stjecanja jezičnih kompetencija ne bi bio kvalitetno strukturiran te kao takav, razumljivo je, ne bi ispunjavao svoju svrhu u poduzetništvu.

Tako, primjerice, učenici prvih razreda nakon samostalne izrade prezentacije za vlastitu vježbovnu tvrtku na materinskom i stranom jeziku uvježbavaju i javni nastup – kako u razredu, tako i na Danu škole pred nešto širom publikom. Oni, dakle, neposredno nakon razvijanja pismenih vještina uvježbavaju i usmenu kompetenciju. Pri tom je potrebno naglasiti kako razina njihovog samopouzdanja pri jezičnoj produkciji znatno raste te svakim novim nastupom sve više jača. Vrhunac cijelog procesa jesu prezentacije na stranom jeziku na međunarodnim sajmovima vježbovnih

tvrtki koji se održavaju diljem Europe. Učenici naime imaju priliku prezentirati svoju tvrtku na njemačkom i talijanskom jeziku – do sada je to bio slučaj na sajmovima u Dornbirnu, Salzburgu, Rosenheimu, Bolzanu i Veroni te na engleskom koji je službeni jezik na sajmovima koji se održavaju u Pragu, Pečuhu i Bratislavi. Bitno je naglasiti da razvijanje ove konkretne jezične kompetencije koja je usvojena ne završava u prvom razredu već učenici odlaze na sajmove tijekom cijelog četverogodišnjeg školovanja – na taj način svaki učenik ima priliku usavršiti svoja znanja na dva svjetska jezika. Naravno, dobrobit sajмова vježbovnih tvrtki tu ne prestaje kad je riječ o znanju stranih jezika – druženje s vršnjacima, komunikacija u inozemstvu općenito, kulturološke razlike i sl. neprocjenjive su vrijednosti za mladog čovjeka koji želi postati dio poslovnog svijeta.

Sljedeći zadatak koji se stavlja pred učenike jest izrada životopisa na materinskom i jednom od stranih jezika – osim procesa nastajanja istog kroz koji učenici usvoje sve što kvalitetan životopis mora sadržavati, koje su informacije eventualno suvišne, ispravnu terminologiju, pravopis i sl. učenici će kao krajnji “produkt” izraditi kvalitetan predložak koji će naknadno moći dopunjavati i proširivati te ga iskoristiti u stvarnoj životnoj situaciji – prilikom traženja radnog mjesta. A neosporna je činjenica da je životopis u većini slučajeva jedina mogućnost prezentacije poslodavcu i jedina propusnica za poziv na razgovor za posao. Sličnu funkciju ima i zamolba za posao koju će učenici također pisati na materinskom i stranom jeziku. Nakon usvojene vještine pisanja poštujući sva pravila poslovne korespondencije na svakom pojedinom jeziku učenici će dobiti priliku sudjelovati u simulaciji razgovora za posao – kao posloprimac, ali i kao poslodavac te na taj način osjetiti razliku obiju uloga. Time će se susresti s cijelim nizom pitanja i odgovora koji će mu stvoriti određeno iskustvo koje će konačno moći iskoristiti u situaciji kad se zaista zatekne na razgovoru za posao. Pri tom će, naravno, veliku ulogu odigrati vještina komuniciranja – koja velikim dijelom proizlazi iz stečenog znanja koje će utjecati na sigurnost i uvjerljivost u nastupu.

Jedna od posljednjih vještina koje učenik stječe u svom srednjoškolskom obrazovanju jest vođenje poslovnog sastanka kao i sudjelovanje na istom. Budući je rješavanje problema jedan od najviših oblika učenja, ovdje možemo navesti primjer problemske nastave koji se koristi u okviru nastave PVT-a. Dakle, pred učenike se stavlja određeni problem koji se pojavio unutar tvrtke (primjerice pad prodaje određenog proizvoda), neki učenici imaju funkciju uprave, drugi zaposlenika, a zajedničko im je što moraju komunicirati na stranom jeziku.

Ovdje nastavnik ima jako zahtjevnju ulogu budući da uz korekciju jezične produkcije mora voditi računa i o drugim aspektima pri poslovnom sastanku kao što je npr. poslovni bonton i sl.. Iako je riječ o simulaciji poslovnog sastanka, vrlo je vjerojatno da će se učenici u budućnosti naći u sličnoj situaciji te će im ovakvo iskustvo biti iznimno korisno.

Sve jezične kompetencije koje je učenik stekao tijekom srednje škole objedinit će pri izradi sažetka završnog rada o četverogodišnjem poslovanju njegove vježbovne tvrtke. Tada će primijeniti sva znanja i vještine koje je godinama stjecao na različite načine – usmeno i pismeno na nastavi, praktično u realnim situacijama i u okviru projekata. Taj sažetak je zapravo preslika rezultata kojeg je učenik ostvario višegodišnjom sinergijom gotovo svih predmeta – kako PVT-a, hrvatskog jezika i stranog jezika tako i ostalih ekonomskih predmeta.

4. Vrednovanje

Vrednovanje stupnja usvojenosti prethodno navedenih jezičnih kompetencija bitan je element cjelokupnog procesa stjecanja istih. Učenje jezika kontinuiran je proces što znači da se ne bi smio vrednovati samo njegov krajnji ishod, a procesu pridavati malo ili nimalo pozornosti. Upravo

suprotno, ponavljanje, utvrđivanje i provjeravanje stupnja usvojenosti znanja sastavni su dijelovi svakog nastavnog sata što učeniku pravovremeno daje povratnu informaciju o vlastitom napretku, a nastavniku osigurava ispravan izbor prikladnih metoda vrednovanja.

S obzirom na prethodno navedene metode poučavanja koje za cilj imaju usvajanje konkretnih znanja i vještina ni proces vrednovanja se ne ograničava na klasične metode vrednovanja krajnjeg rezultata. Sati ispitivanja i provjeravanja, kako usmenog tako i pismenog, nisu strogo odvojeni od samog procesa usvajanja jezičnih kompetencija. Tijekom samog učeničkog angažmana u okviru nastavnog sata, bilo to pisanje zamolbe, životopisa ili pak sudjelovanje u razgovoru za posao, nastavnik prati i vrednuje učenikova postignuća što dodatno motivira učenika na konstantan rad, a nastavniku pomaže pri uspješnom vođenju cjelokupnog procesa poučavanja.

Budući da je učenik aktivan sudionik nastavnog procesa, nije isključen ni iz vrednovanja koje je inače isključivo nastavnikova zadaća. Jedan od načina vrednovanja jest, dakle, samovrednovanje, tj. sposobnost procjene uspješnosti vlastitog postignuća koja nije urođena, nego se stječe, uči i razvija.

Zahvaljujući permanentnoj implementaciji usvojenih znanja, učenik je u svakoj fazi nastavnog procesa sposoban uočiti u kojoj je mjeri znanje pretočio u vještinu.

5. Zaključak

Vještina komuniciranja, kako na materinskom, tako i na stranom jeziku jedna je od ključnih vještina kojom uspješan poduzetnik i poslovan čovjek mora ovladati. Imajući to na umu, neupitna je važnost nastave jezika, ali i njezina usklađenost s realnim zahtjevima koje će pred učenika i budućeg poslovnog čovjeka postavljati tržište rada i poslovni svijet u kojem će aktivno sudjelovati. Pravilan odabir metoda poučavanja, sustavna implementacija naučenog te adekvatan način vrednovanja čine nastavu jezika svrsishodnom, tj. omogućavaju učeniku ne samo savladavanje svih potrebnih jezičnih vještina, nego mu i razvijaju svijest o važnosti posjedovanja istih. Učenik koji je svjestan praktične važnosti onoga što uči i usvaja neće imati problema s motivacijom niti će postaviti pitanje: „Zašto ja to moram učiti?“. Povezivanjem nastave jezika s nastavom PVT-a, učenici će simultano usvojiti čitavu lepezu znanja i vještina te će kao takvi uspješno odgovoriti na izazove koje će pred njih postavljati realne poslovne situacije.

Teaching, Implementing and Evaluating Language Competences Within a Training Firm

Abstract

Teaching and learning one or more foreign languages in an economics school should not be restricted to acquiring business vocabulary and necessary terminology, but should focus on acquiring a broad spectrum of knowledge and communication skills required for successful business ventures in international surroundings. This paper will define key language competences which are essential for a successful entrepreneur, as well as the methods of teaching, implementation and evaluation of those competences. Furthermore, the paper will explain how these competences are acquired through business simulations and project work with the goal of implementing knowledge and skills that can be applied in real business situations. The authors will demonstrate student - oriented teaching methods which ensure acquiring the skills which are in accordance with demands of the labour market. All of the above will be substantiated by example of good practice based on the model of teaching and learning foreign languages as well as evaluating students' achievements within the framework of modular curriculum of training firms.

Key words: *competences, teaching, implementation, evaluation, training firm*

Literatura

1. Vlada RH, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (2010.) Strategija učenja za poduzetništvo 2010. – 2014. Zagreb
2. Čizmadija I., Ferk M., Halter K., Pavelić I., Pavetić D., Peroš S., Skendrović Lj., Stanković D., Stublić T., Tafra V., Tkalec Z. (2011.) Modularni kurikulum poslovanja vježbovnih tvrtki, Zagreb,
3. Ekonomska škola „Katarina Zrinski“
4. <http://domus.srce.hr/iuoun/index.php> (26.04.2012.), Učenje i poučavanje u visokom obrazovanju